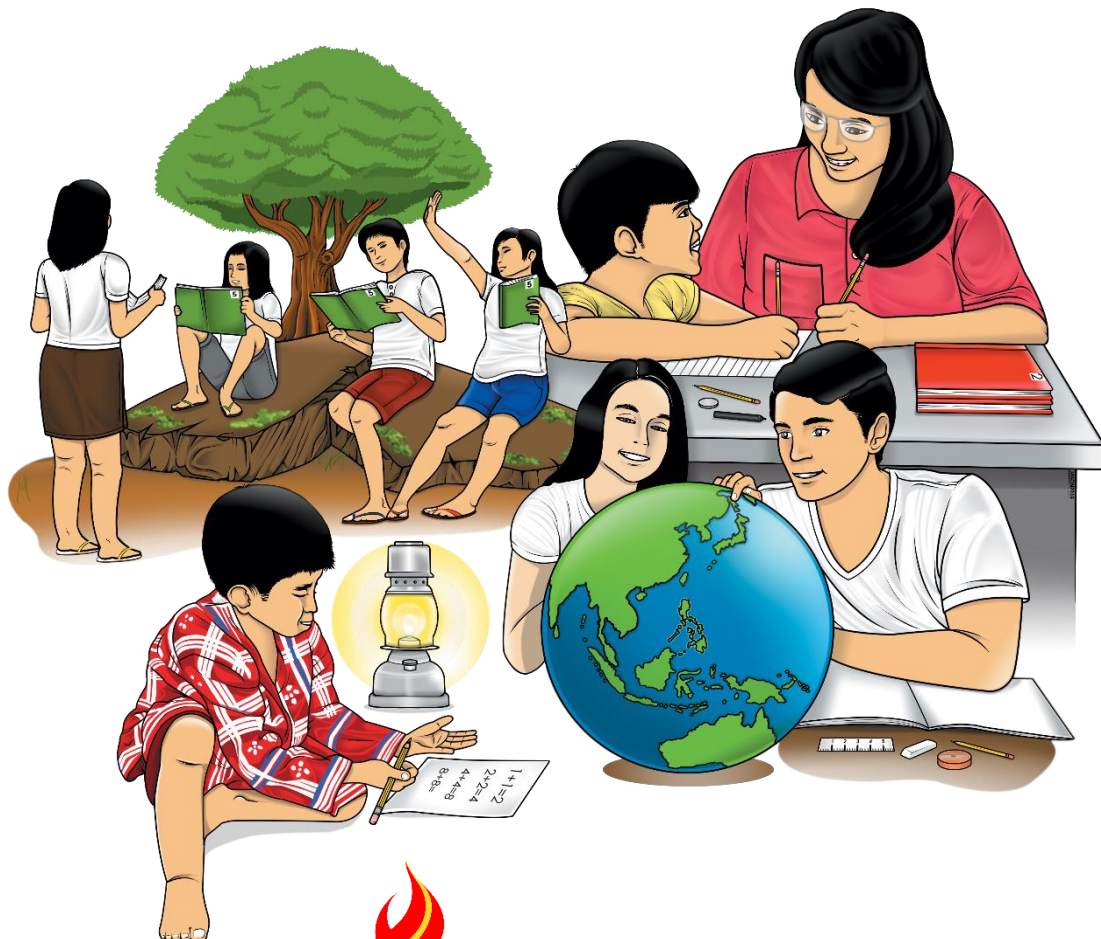

Filipino

Unang Markahan – Modyul 1: Panitikang Asyano – Maikling Kuwento ng Singapore

Filipino – Ikasiyam na Baitang

Alternative Delivery Mode

Unang Markahan – Modyul 1: Panitikang Asyano - Maikling Kuwento ng Singapore

Unang Edisyon, 2020

Isinasaad sa Batas Republika 8293, Seksiyon 176 na: Hindi maaaring magkaroon ng karapatang-sipi sa anomang akda ang Pamahalaan ng Pilipinas. Gayonpaman, kailangan muna ang pahintulot ng ahensiya o tanggapan ng pamahalaan na naghanda ng akda kung ito ay pagkakakitaan. Kabilang sa mga maaaring gawin ng nasabing ahensiya o tanggapan ay ang pagtakda ng kaukulang bayad.

Ang mga akda (kuwento, seleksiyon, tula, awit, larawan, ngalan ng produkto o brand name, tatak o trademark, palabas sa telebisyon, pelikula, atbp.) na ginamit sa modyulna ito ay nagtataglay ng karapatang-ari ng mga iyon. Pinagsumikapang matunton ang mga ito upang makuha ang pahintulot sa paggamit ng materyales. Hindi inaangkin ng mga tagapaglathala at mga may-akda ang karapatang-aring iyon. Ang anomang gamit maliban sa modyul na ito ay kinakailangan ng pahintulot mula sa mga orihinal na may-akda ng mga ito.

Walang anomang parte ng materyales na ito ang maaaring kopyahin o ilimbag sa anomang paraan nang walang pahintulot sa Kagawaran.

Inilathala ng Kagawaran ng Edukasyon

Kalihim: Leonor Magtolis Briones

Pangalawang Kalihim: Diosdado M. San Antonio

Bumuo sa Pagsusulat ng Modyul

Manunulat: Nelia S. Lim

Editor: Nelia S. Lim, Susan S. Bellido, Lilibeth D. Meliton

Tagasuri: Anita D. Subebe EMD

Tagaguhit: Jennifer S. Ontolan, Princess Nikki P. Tormis, Swelyn E. Forro

Tagalapat: Marvin D. Barrientos

Tagapamahala: Dr. Isabelita M. Borres, CESO III

Eugenio B. Penales, EdD

Sonia D. Gonzales

Ma. Liza R. Tabilon, EdD CESO V

Lilia E. Abello EdD

Evelyn C. Labad

Inilimbag sa Pilipinas ng _____

Department of Education – Region IX

Office Address: Regional Center, Balintawak, Pagadian City

E-mail Address: region9@deped.gov.ph

Filipino

**Unang Markahan – Modyul 1:
Panitikang Asyano –
Maikling Kuwento ng Singapore**

Paunang Salita

Para sa tagapagdaloy:

Malugod na pagtanggap sa asignaturang **Filipino 9** ng Alternative Delivery Mode (ADM) Modyul para sa **Araling Panitikang Asyano – Maikling Kuwento ng Singapore!**

Ang modyul na ito ay pinagtulungang dinisenyo, nilinang, at sinuri ng mga edukador mula sa pampubliko at pampribadong institusyon upang gabayan ka, ang gurong tagapagdaloy, upang matulungang makamit ng mag-aaral ang pamantayang itinakda ng Kurikulum ng K to12 habang kanilang pinanagumpayan ang pansarili, panlipunan, at pang-ekonomikong hamon sa pag-aaral.

Ang tulong-aral na ito ay umaasang makauugnay ang mag-aaral sa mapatnubay at malayang pagkatuto na mga gawain ayon sa kanilang kakayahan, bilis, at oras. Naglalayon din itong matulungan ang mag-aaral upang makamit ang mga kasanayang pan-21 siglo habang isinasaalang-alang ang kanilang mga pangangailangan at kalagayan.

Bilang karagdagan sa materyal ng pangunahing teksto, makikita ninyo ang kahong ito sa pinakakatawan ng modyul:

Mga Tala para sa Guro

Ito'y naglalaman ng mga paalala, pantulong o estratehiyang magagamit sa paggabay sa mag-aaral.

Bilang tagapagdaloy, inaasahang bibigyan mo ng paunang kaalaman ang mag-aaral kung paano gamitin ang modyul na ito. Kinakailangan ding subaybayan at itala ang pag-unlad nila habang hinahayaan silang pamahalaan ang kanilang sariling pagkatuto. Bukod dito, inaasahan mula sa iyo na higit pang hikayatin at gabayan ang mag-aaral habang isinasagawa ang mga gawaing nakapaloob sa modyul.

Para sa mag-aaral:

Malugod na pagtanggap sa **Filipino 9** ng Alternative Delivery Mode (ADM) Modyul ukol sa **Panitikang Asyano-Maikling Kwento ng Singapore!**

Ang kamay ay madalas gamiting simbolo ng kakayahan, aksyon at layunin. Sa pamamagitan ng ating mga kamay tayo ay maaaring matuto, lumikha, at magsakatuparan ng gawain. Ang kamay sa tulong-aral na ito ay sumisimbolo na ikaw, bilang isang mag-aaral, ay may angking kakayahang matutuhan ang mga kaugnay na kompetensi at kasanayan. Ang iyong pang-akademikong tagumpay ay nakasalalay sa iyong sarili o sa iyong mga kamay.

Ang modyul na ito ay ginawabilang tugon sa iyong pangangailangan. Layunin nitong matulungan ka sa iyong pag-aaral habang wala ka sa loob ng silid-aralan. Hangad din nitong madulutan ka ng mga makabuluhang oportunidad sa pagkatuto.

Ang modyul na ito ay may mga bahagi at icon na dapat mong maunawaan.

Alamin

Sa bahaging ito, malalaman mo ang mga dapat mong matutuhan sa modyul.

Subukin

Sa pagsusulit na ito, makikita natin kung ano na ang kaalaman mo sa aralin ng modyul. Kung nakuha mo ang lahat ng tamang sagot (100%), maaari mong laktawan ang bahaging ito ng modyul.

Balikan

Ito ay maikling pagsasanay o balik-aral upang matulungan kang maiugnay ang kasalukuyang aralin sa naunang leksyon.

Tuklasin

Sa bahaging ito, ang bagong aralin ay ipakikilala sa iyo sa maraming paraan tulad ng isang kuwento, awitin, tula, pambukas na suliranin, gawain o isang sitwasyon.

Suriin

Sa seksyong ito, bibigyan ka ng maikling pagtalakay sa aralin. Layunin nitong matulungan kang maunawaan ang bagong konsepto at mga kasanayan.

Pagyamanin

Binubuo ito ng mga gawaing para sa malayang pagsasanay upang mapagtibay ang iyong pang-unawa at mga kasanayan sa paksa. Maaari mong iwasto ang mga sagot mo sa pagsasanay gamit ang susi sa pagwawasto sa huling bahagi ng modyul.

Isaisip

Naglalaman ito ng mga katanungan o pupunan ang patlang ng pangungusap o talata upang maproseso kung anong natutuhan mo mula sa aralin.

Isagawa

Ito ay naglalaman ng gawaing makatutulong sa iyo upang maisalin ang bagong kaalaman o kasanayan sa tunay na sitwasyon o realidad ng buhay.

Tayahin

Ito ay gawain nanaglalayong matasa o masukat ang antas ng pagkatuto sa pagkamit ng natutuhang kompetensi.

Karagdagang Gawain

Sa bahaging ito, may ibibigay sa iyong panibagong gawain upang pagyamanin ang iyong kaalaman o kasanayan sa natutuhang aralin.

Susi sa Pagwawasto

Naglalaman ito ng mga tamang sagot sa lahat ng mga gawain sa modyul.

Sa katapusan ng modyul na ito, makikita mo rin ang:

Sanggunian

Ito ang talaan ng lahat ng pinagkuhanan sa paglikha o paglinang ng modyul na ito.

Ang sumusunod ay mahahalagang paalala sa paggamit ng modyul na ito:

1. Gamitin ang modyul nang may pag-iingat. Huwag lalagyan ng anumang marka o sulat ang anumang bahagi ng modyul. Gumamit ng hiwalay na papel sa pagsagot sa mga pagsasanay.
2. Huwag kalimutang sagutin ang *Subukin* bago lumipat sa iba pang gawaing napapaloob sa modyul.
3. Basahing mabuti ang mga panuto bago gawin ang bawat pagsasanay.
4. Obserbahan ang katapatan at integridad sa pagsasagawa ng mga gawain at sa pagwawasto ng mga kasagutan.
5. Tapusin ang kasalukuyang gawain bago pumunta sa iba pang pagsasanay.
6. Pakibalik ang modyul na ito sa iyong guro o tagapagdaloy kung tapos nang sagutin lahat ng pagsasanay.

Kung sakaling ikaw ay mahirapang sagutin ang mga gawain sa modyul na ito, huwag mag-aalinlangang konsultahin ang inyong guro o tagapagdaloy. Maaari ka rin humingi ng tulong sa iyong mga magulang, sa nakatatanda mong kapatid o sino man sa iyong mga kasama sa bahay na mas nakatatanda sa iyo. Laging itanim sa iyong isipang hindi ka nag-iisa.

Umaasa kami, sa pamamagitan ng modyul na ito, makararanas ka ng makahulugang pagkatuto at makakakuha ka ng malalim na pang-unawa sa kaugnay na mga kompetensi. Kaya mo ito!

Alamin

Kumusta kaibigan? Binabati kita dahil natapos mo ang iyong paggalugad sa mga panitikan ng Pilipinas. Muli, ako ang iyong kaibigang si Kokoy na gagabay sa iyong paglalakbay patungo sa bagong kaalaman.

Nakahanda ka na bang maglakbay at malaman ang mga akdang pampanitikan ng Asya? Dito natin sisimulan ang bagong yugto ng iyong pag-aaral. Tara na! Maglakbay na tayo.

Ang una nating lalakbayin ay ang Timog-Silangang Asya. Alam mo ba na ito ay isa sa mga rehiyon ng kontinenteng Asya? Binubuo ito ng mga bansang Brunei, Cambodia, Indonesia, Laos, Malaysia, Myanmar, Singapore, Thailand, Timor Leste, Vietnam, at ang ating bansang Pilipinas.

Para mas kapana-panabik ang ating paglalakbay, babasahin natin ang ilang akdang pampanitikan ng Timog-Silangang Asya katulad ng tula, sanaysay, maikling kuwento, at dula. Bibigyang tuon natin ang maikling kuwento mula sa Singapore.

Ang una nating lalakbayin ay ang Timog-Silangang Asya. Alam mo ba na ang Timog-Silangang Asya ay isa sa mga rehiyon ng kontinenteng Asya? Binubuo ito ng mga bansang Brunei, Cambodia, Indonesia, Laos, Malaysia, Myanmar, Singapore, Thailand, Timor Leste, Vietnam, at ang ating bansang Pilipinas.

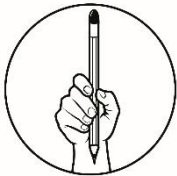
Halina't sabay nating pag-aaralan ang iilan sa kanilang panitikan na may malaking impluwensya sa uri ng panitikan na mayroon tayo ngayon sa Pilipinas.

Handa ka na bang malaman ang kuwento ng isang ama?

Simulan natin ang ating aralin gamit ang inyong matang mapanuri! Inaasahan na pagkatapos ng ating paglalakabay ay matutuhan mo ang mga sumusunod:

- Nakabubuo ka ng sariling paghatol o pagmamatuwid sa mga ideyang nakapaloob sa akda.
- Nabibigyang kahulugan mo ang malalim na salitang ginamit sa akda batay sa denotatibo o konotatibong kahulugan.
- Naihahambing mo ang ilang piling pangyayari mula sa napanood sa telenobela sa ilang piling kaganapan sa lipunang Asyano sa kasalukuyan.
- Nasusuri mo ang maikling kuwento batay sa: paksa, mga tauhan, pagkakasunod-sunod ng mga pangyayari, estilo ng awtor, at iba pa.
- Nasusuri mo ang mga pangyayari at ang kaugnayan nito sa kasalukuyang lipunang Asyano batay sa napakinggang akda.
- Napagsusunod-sunod mo ang mga pangyayari gamit ang angkop na mga pang-ugnay.
- Napagsusunod-sunod mo ang mga pangyayari sa akda.

Subukin

Sa ngayon, subukin muna natin ang iyong kakayahan sa pamamagitan ng pagsagot sa sumusunod na mga katanungan.

- A. Tingnan ang mga larawan sa ibaba. Pansinin ang pagkakaiba ng dalawang larawan. Pagkatapos masuri, sagutin ang mga gawain sa ibaba. Handa ka na ba? Isulat ang sagot sa sagutang papel.

Photo credit from *South China Morning Post*, retrieved July 4, 2020
<https://www.scmp.com/news/hong-kong/law-crime/article/2128210/when-care-turns-cruelty-hong-kong-most-child-abuse-victims>

Photo credit from *Dad Son Ballons Vector Images*, retrieved July 4, 2020,
<https://365psd.com/istock/dad-son-balloons-577057>

1. Ibigay ang pagkakaiba ng dalawang ama sa larawan.

Unang Larawan	Ikalawang Larawan

2. Sino sa dalawang ama na nasa larawan ang dapat tularan? Bakit?

---

3. Batay sa iyong sagot sa unang bilang, paano ba para sa iyo ang tamang pagtrato ng isang ama sa kanyang mga anak?

---

4. Sa panahon ngayon ng pandemya, halos lahat ng tao ay nasa bahay lang. Paano kung makasaksi ka ng isang batang pinagmalupitan ng mga taong dapat ay nag-aalaga at nagmamahal sa kanya? Ano ang gagawin mo? Isalaysay ang iyong sagot sa mga linya sa ibaba.

Alam mo ba?

Sa malawakang pagkakaunawa, ang pang-aabuso sa bata ay maituturing na paggawa o hindi paggawa na maaaring magpahamak o magpahina sa pisikal o sikolohikal na kalusugan ng mga nasa edad labingwalo pababa. Ang naturang kahulugan ay sang-ayon sa pamantayan ng komunidad at ng mga dalubhasa.

Pinagtibay noong Marso 24, 2004 ang kauna-unahang batas sa Pilipinas laban sa pang-aabuso sa mga kababaihan at mga bata. Ito ay ang “Violence Against Women and their Children Act of 2004” o VAWC. Nakapaloob sa batas na ito na isang krimen ang pang-aabuso sa mga kababaihan at kabataan, pisikal man o berbal, at may katapat na kaparusahan.

May hinuha ka na ba tungkol sa nilalaman ng ating kuwento? Handa ka na bang alamin ang nilalaman nito? Magsimula na tayo.

Aralin

1

Maikling Kuwento: Ang Ama

Magsimula na tayong maglakbay sa Timog-Silangang Asya at sabay nating pag-aralan ang ilan sa kanilang panitikan na may malaking impluwensya rin sa uri ng panitikan na mayroon tayo ngayon.

Aalamin natin kung paano naiiba ang kuwentong makabanghay sa iba pang uri ng maikling kuwento. Gayundin, kung paano nakatutulong ang *transitional devices* sa pagsasalaysay.

Balikan

Maraming maikling kuwento ang iyong nabasa noong ikaw ay nasa ikawalong baitang pa lang.

Ano-anong mga akdang pampanitikan ng Pilipinas ang iyong naaalala? Saan ito nagmula? Alam mo ba na may iba't ibang uri ang maikling kuwento? Ano-ano ang alam mong uri ng maikling kuwento.?

Sa ibaba ay nakahanay ang mga pamagat ng kuwento na napagdaanan niyo na sa nakaraang mga baitang ninyo. Lagyan ng bituin ★ sa hanay SIMBOLO kung ito ay nabasa mo na at ibigay ang mga pangunahing tauhan sa hanay ng PANGUNAHING TAUHAN, at 😊 naman ng kung hindi mo pa nabasa.

Simbolo	Pamagat	Pangunahing tauhan
	1. Kuwento ni Mabuti	
	2. Ang Kalupi	
	3. Si Usman Ang Alipin	
	4. Kampanerang Kuba	
	5. Alunsina	

Mga Tala para sa Guro

Ang modyul na ito ay naglalaman ng iba't ibang gawain mula sa mga piling maikling kuwento ng Singapore. Magagawang suriin ng mga mag-aaral ang mga mensaheng nakapaloob sa akda sa tulong ng mga napapanahon at naaangkop na mga gawain. Dinisenyo ang modyul na ito para sa maayos at mabisang pagkamit ng mga layunin na inaasahang makakamtan ng mga mag-aaral sa pagtatapos ng unang markahan sa ikasiyam na baitang.

Tuklasin

Basahin at suriin ang pagkakasunod-sunod ng mga pangyayari sa kuwentong “Ang Ama” mula sa Singapore upang malaman mo kung paano ba naiiba ang kuwentong makabanghay sa iba pang uri ng kuwento.

Gawain 1: Paglinang ng Talasalitaan

Upang lubos mong maunawaan ang kuwento, kailangang bigyan ng konotatibo at denotatibong kahulugan ang mga ginuhitang mga pahayag ayon sa pahiwatig nito sa pangungusap. Pagkatapos mo itong masagot balikan ang kuwento at basahing muli. Isulat ang sagot sa talahanayan na nasa ibaba.

Huwag kalimutang maaari kang magpatulong sa iyong mga kapatid o magulang. Handa ka na ba?

1. Ang takot ay sa **alaala ng isang lasing na suntok sa bibig** na nagpapatulo ng dugo at nagpapamaga ng ilang araw sa labi.
2. Natatandaan ng mga bata ang isa o dalawang okasyon na sinurpresa sila ng ama ng **kaluwagang-palad** nito.
3. Kung umuuwi itong pasigaw-sigaw at padabug-dabog, tiyak na walang pagkain, at ang mga bata'y magsisiksikan, takot na anumang ingay na gawa nila ay makainis sa ama at **umakit sa malaking kamay** nito upang pasuntok na dumapo sa kanilang mukha.

4. Alam nila na ang halinghing niyon ay parang kudkuran na **nagpapangilo sa nerbiyos** ng ama at ito'y nakakabulahaw na sisigaw, at kung hindi pa iyon huminto, ito'y tatayo, lalapit sa bata at hahampasin iyon ng buong lakas.

5. Ang balita tungkol sa malungkot niyang kinahinatnan ay madaling nakarating sa kanyang amo, isang **matigas ang loob** pero mabait na tao, na noon di'y nagdesisyong kunin siya uli, para sa kapakanan ng kanyang asawa at mga anak.

Pahayag	Konotatibong Kahulugan	Denotatibong Kahulugan
1. alaala ng isang lasing na suntok sa bibig		
2. kaluwagang-palad		
3. umakit sa malaking kamay		
4. nagpapangilo sa nerbiyos		
5. matigas ang loob		

“ANG AMA”

(Kuwentong Singaporean)
salin ni Mauro R. Avena

Magkahalo lagi ang takot at pananabik kapag hinihintay ng mga bata ang kanilang ama. Ang takot ay sa alaala ng isang lasing na suntok sa bibig na nagpapatulo ng dugo at nagpapamaga ng ilang araw sa labi. Ang pananabik ay sa pagkain na paminsan-minsa'y inuuwi ng ama - malaking supot ng mainit na pansit na iginisa sa itlog at gulay. Ang totoo, para sa sarili lang niya ang iniuuwing pagkain ng ama, lamang ay napakarami nito upang maubos niya nang mag-isa; pagkatapos ay naroong magkagulo sa tira ang mga bata na kanina pa aali-aligid sa mesa. Kundi sa pakikialam ng ina na mabigyan ng kaniya-kaniyang parte ang lahat - kahit ito'y sansubo lang ng masarap na pagkain, sa mga pinakamatanda at malakas na bata lamang mapupunta ang lahat, at ni katiting ay walang maiiwan sa maliliit.

Anim lahat ang mga bata. Ang dalawang pinakamatanda ay isang lalaki, dose anyos, at isang babae, onse; matatapang ang mga ito kahit na payat, at nagagawang sila lang lagi ang maghati sa lahat ng bagay, kung wala ang ina, upang tiyaking may parte rin ang maliliit. May dalawang lalaking kambal na nuwebe anyos, isang maliit na babae, otso anyos, at isang dos anyos na paslit pa, katulad ng iba, ay maingay na naghahangad ng marapat niyang parte sa mga pinag-aagawan.

Natatandaan ng mga bata ang isa o dalawang okasyon na sinorpresa sila ng ama ng kaluwagang-palad nito - sadyang nag-uwi ito para sa kanila ng dalawang supot na puno ng pansit guisado. Masaya nilang pinagsaluhan ang pagkain na hiram nilang ubusin kahit na ang ina nila'y masayang nakiupo sa kanila't kumain nang kaunti.

Pero hindi na naulit ang masayang okasyong ito, at ngayong hindi nag-uwi ng pagkain ang ama. Ang katunaya'y ipinapalagay ng mga batang mapalad sila kung hindi ito umuwing lasing at nanggugulpi ng kanilang ina. Sa kabila niyo'y umaasa pa rin sila, at kung gising pa sila pag-uwi sa gabi ng ama, naninipat ang mga matang titingnan nila kung may *brown* na supot na nakabitin sa tali sa mga daliri nito. Kung umuwi itong pasigaw-sigaw at padabug-dabog, tiyak na walang pagkain, at ang mga bata'y magsisiksikan, takot na anumang ingay na gawa nila ay makainis sa ama at umakit sa malaking kamay nito upang pasuntok na dumapo sa kanilang mukha. Madalas na masapok ang mukha ng kanilang ina; madalas iyong marinig ng mga bata na humihikbi sa mga gabing tulad nito, at kinabukasan ang mga pisngi at mata niyon ay mamamaga, kaya't mahihiya itong lumabas upang maglaba sa malalaking bahay na katabi nila. Sa ibang mga gabi, hindi paghikbi ang maririnig ng mga bata mula sa kanilang ina kundi isang uri ng nagmamakaawa at ninenerbiyos na pagtawa at malakas na bulalas na pag-ungol mula sa kanilang ama, at sila'y magtatanong kung ano ang ginagawa nito.

Kapag umuwi ang ama ng mas gabi at mas lasing kaysa dati, may pagkakataong ilalayo ng mga bata si Mui Mui. Ang dahila'y si Mui Mui, otso anyos at sakitin at palahalinghing na parang kuting, ay madalas kainisan ng ama. Uhugin at pangiwi-ngiwi, ito ay mahilig magtuklap ng langib sa galis na nagkalat sa kanyang mga binti, na nag-iiwan ng mapula-pulang mga paste, gayong pauli-ulit siyang pinagbabawalan ng ina. Pero ang nakakainis talaga ay ang kanyang halinghing - mahaba at matinis, iyon ay tumatagal ng ilang oras, habang siya ay nakaupo sa bangko sa isang sulok ng bahay, namamaluktot nang pahiga sa banig kasama ang ibang mga batang di-makatulog. Walang pasensiya sa kanya ang pinakamatandang lalaki at babae na malakas siyang irereklamo sa ina na pagagalitan naman siya sa pagod na boses. Pero sa gabing naroon ang ama, napapaligiran ng bote ng beer na nakaupo sa mesa, iniingatan nilang mabuti na hindi humalinghing si Mui Mui. Alam nila na ang halinghing niyon ay parang kudkuran na nagpapangilo sa nerbiyos ng ama at ito'y nakakabulahaw na sisigaw, at kung hindi pa iyon huminto, ito'y tatayo, lalapit sa bata at hahampasin iyon ng buong lakas. Pagkatapos ay haharapin nito at papaluin din ang ibang bata na sa tingin nito, sa kabuuan, ay ang sanhi ng kanyang kabuwisitan.

Noong gabing umuwi ang ama na masamang-masama ang timpla dahil nasisante sa kanyang trabaho sa lagarian, si Mui Mui ay nasa gitna ng isang mahabang halinghing at di mapatahan ng dalawang pinakamatandang bata gayung binalaan nilang papaluin ito. Walang anu-ano, ang kamao ng ama ay bumagsak sa nakangusong mukha ng bata na tumalsik sa kabilang kuwarto kung saan ito nanatiling walang kagalaw-galaw. Mabilis na naglabasan ng bahay ang ibang mga bata sa inaasahang gulo. Nahimasmasan ng ina ang bata sa pamamagitan ng malamig na tubig.

Pero pagkaraan ng dalawang araw, si Mui Mui ay namatay at ang ina lamang ang umiyak habang ang bangkay ay inihahandang ilibing sa sementeryo ng nayon, may isang kilometro ang layo doon sa tabi ng gulod. Ilan sa taga-nayon na nakakatanda sa sakiting bata ay dumating upang makiramay. Sa ama na buong araw na nakaupong nagmumukmok ay doble ang kanilang pakikiramay dahil alam nilang nawalan ito ng trabaho. Nangolekta ng abuloy ang isang babae at pilit niya itong inilagay sa mga palad ng ama na di-kawasa; puno ng awa sa sarili, ay nagsimulang humagulol. Ang balita tungkol sa malungkot niyang kinahinatnan ay madaling nakarating sa kanyang amo, isang matigas ang loob pero mabait na tao, na noon di'y nagdesisyong kunin siya uli, para sa kapakanan ng kanyang asawa at mga anak. Dala ng kagandahang-loob, ito ay nagbigay ng sariling pakikiramay kalakip ang munting abuloy (na minabuti nitong iabot sa asawa ng lalaki imbes sa lalaki mismo). Nang makita niya ang dati niyang amo at marinig ang magaganda nitong sinabi bilang pakikiramay sa pagkamatay ng kanyang anak, ang lalaki ay napaiyak at kinailangang muling libangin.

Ngayo'y naging napakalawak ang kanyang awa sa sarili bilang isang malupit na inulilang ama na ipinaglalamay ang wala-sa-panahong pagkamatay ng kanyang dugo at laman. Mula sa kanyang awa sa sarili ay bumulwak ang wagas na pagmamahal sa patay na bata kaya't madalamhati siyang nagtatawag, "Kaawa-awa kong Mui Mui! Kaawa-awa kong anak!" Nakita niya ito sa libingan sa tabi ng gulod - payat, maputla, at napakaliit - at ang mga alon ng lungkot at awa na nagpayanig sa matipuno niyang mga balik at brasong kayumanggi ay nakakatakot tingnan. Pinilit siyang aluin ng mga kapit-bahay na ang iba'y lumayo na may luha sa mga mata at bubulong-bulong, "Maaring lasenggo nga siya at iresponsable, pero tunay na mahal niya ang bata".

Tinuyo ng nagdadalamhating ama ang kanyang mga luha at saka tumayo. Mayroon siyang naisip. Mula ngayon, magiging mabuti na siyang ama. Dinukot niya sa bulsa ang perang ibinigay ng kanyang amo sa asawa (na kiming iniabot naman ito agad sa kanya, tulad ng nararapat). Binilang niya ang papel-de-bangko. Isa man dito ay hindi niya gagastahin sa alak. Hindi na kailanman. Matibay ang pasiya na lumabas siya ng bahay. Pinagmasdan siya ng mga bata. Saan kayo pupunta, tanong nila. Sinundan nila ito ng tingin. Papunta ito sa bayan. Nalungkot sila, dahil tiyak nila na uuwi itong dalang muli ang mga bote ng beer.

Pagkalipas ng isang oras, bumalik ang ama. May bitbit itong malaking supot na may mas maliit na supot sa loob. Inilapag nito ang dala sa mesa. Hindi makapaniwala ang mga bata sa kanilang nakita, pero iyon ba'y kahon ng mga tsokolate? Tumingin silang mabuti. Mayroong supot ng ubas at isang kahon yata ng biskwit. Nagtaka ang mga bata kung ano nga ang laman niyon. Sabi ng pinakamatandang lalaki'y biskwit. Nakakita na siya ng maraming kahon tulad niyon sa tindahan ni Ho Chek sa bayan. Ang giit naman ng pinakamatandang babae ay kendi, 'yong katulad ng minsa'y ibinigay nila ni Lau Soh na nakatira doon sa malaking bahay na pinaglalabhan ng nanay. Ang kambal ay nagkasiya sa pangdidilat at pagngisi sa pananabik; masaya na sila ano man ang laman niyon. Kaya't nagtalo at nanghula ang mga bata. Takot na hipuin ang yaman na walang senyas sa ama. Inip silang lumabas ito ng kanyang kwarto.

Di nagtagal ay lumabas ito, nakapagpalit na ng damit, at dumiretso sa mesa. Hindi dumating ang senyas na nagpapahintulot sa mga batang ilapat ang mga kamay sa pinag-iinteresang yaman. Kinuha nito ang malaking supot at muling lumabas ng bahay. Hindi matiis na mawala sa mata ang yaman na wari'y kanila na sana, nagbulungan ang dalawang pinakamatanda nang matiyak na hindi sila maririnig ng ama. "Tingnan natin kung saan siya pupunta." Nagpumilit na sumama ang kambal at ang apat ay sumunod nang malayu-layo sa ama. Sa karaniwang pagkakataon, tiyak na makikita sila nito at sisigawang bumalik sa bahay, pero ngayo'y isang bagay lamang ang nasa isip nito at hindi man lang sila napuna.

Dumating ito sa libingan sa tabing-gulod. Kahuhukay pa lamang ng puntod na kaniyang hinintuan. Lumuhod at dinukot ang mga laman ng supot na dahan-dahang inilapag sa puntod habang pahikbing nagsalita, "Pinakamamahal kong anak, walang maiaalay sa iyo ang iyong ama kundi ang mga ito. Sana'y tanggapin mo." Nagpatuloy itong nakipag-usap sa anak habang nagmamasid sa pinagkukublihang mga halaman ang mga bata. Madilim na ang langit at ang maitim na ulap ay nagbabantang mapunit anumang saglit pero patuloy sa pagdarasal at pag-iyak ang ama. Naiwan sa katawan ang basang kamisadentro. Sa isang iglap, ang kanina pang inip na inip na mga bata ay dumagsa sa yaman. Sinira ng ulan ang malaking bahagi niyon pero sa natira sa kanilang nailigtas, nagsalu-salo sila tulad sa isang piging na alam nilang di nila mararanasang muli.

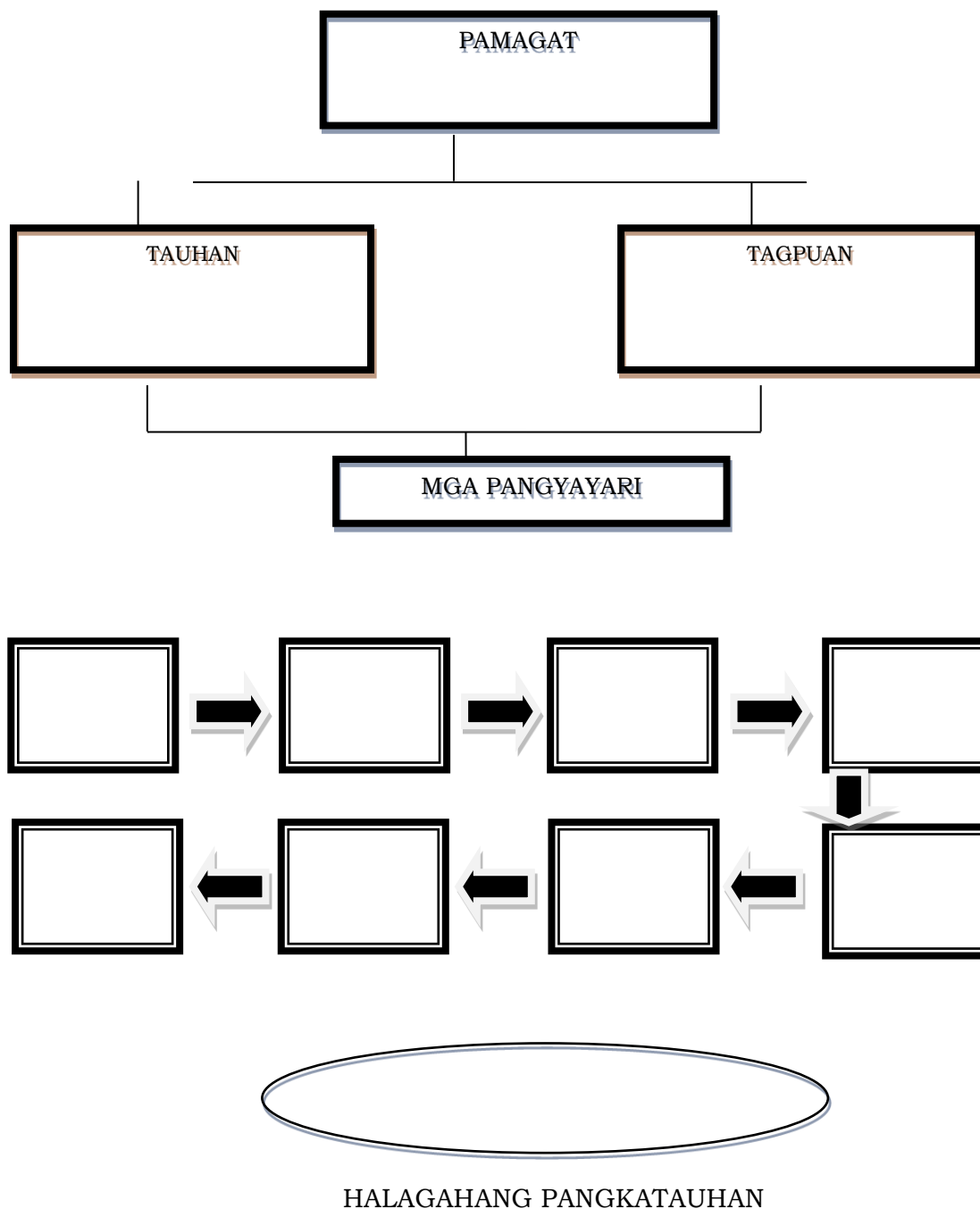

Binabati kita sa iyong pagsisikap na mabigyang-kahulugan ayon sa hinihingi ang mga salita sa itaas! Ngayon basahin at suriin mong muli ang kuwento at pagkatapos ay sagutin ang mga gawain sa ibaba.

Gawain 2. Arrow-Fact Analyzer

Gamit ang mga kahon sa ibaba, punan ito ng mga pangyayari mula sa binasang kuwento ayon sa pagkakasunod-sunod ng mga pangyayari. Sundan lamang ang direksyon ng *arrow* sa bawat kahon. Tukuyin rin ang tagpuan, tauhan, at halagahang pangkatauhan.

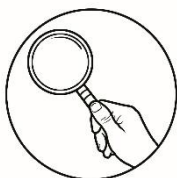
Gawain 3. Sa Antas ng Iyong Pag-unawa

Sagutin ang sumusunod na mga tanong:

1. Paano sinimulan ng may-akda ang kuwento?
2. Sino ang pangunahing tauhan sa kuwento?
3. Ano-anong katangian ng ama ang nangingibabaw sa kuwento? Aling bahagi o pangyayari sa kuwento ang nagpapakita ng mga nabanggit na katangian? Isulat ang sagot sa talahanayan sa ibaba.

Katangian ng Ama	Bahagi/Pangyayaring nagpapatunay

4. Anong pangyayari sa kuwento ang nakapagpabago sa di-mabuting pag-uugali ng ama? Isalaysay.
5. Paano ipinakita ng ama ang kanyang pagmamahal sa kanyang mga anak?
6. Paano nagwakas ang kuwento?
7. Anong kultura ng mga taga-Singapore ang masasalamain sa kuwentong ito?
8. Paano naman ipinapakita ng mga Pilipino ang pagmamahal sa mga pumanaw o namatay na mahal sa buhay?

Suriin

Upang higit na maging malinaw ang ating malalaman, may dalawang bahagi tayong dapat matutuhan, at ito ay ang mga sumusunod:

A. Panitikan

Ang **maikling kuwento** ay isang akdang pampanitikan na nag-iwan ng isang kakintalan. Kadalasang natatapos itong mabasa sa isang upuan lamang. Karaniwang nakabatay ang mga paksa sa mga tunay-na-buhay na pangyayari anupa't ang mga mambabasa ay madaling makaugnay sa salaysay nito. Kaya naman masasabing ito ay isang payak ngunit masining na salamin ng buhay ng isang tao.

Mga Bahagi ng Maikling Kuwento

1. **Panimula:** Sa bahaging ito niya paaasahin ang mga mambabasa sa isang kawili-wili at kapana-panabik na akda; karaniwang inilalahad ang mga katangian ng pangunahing tauhan at ang kaniyang suliranin na siyang magiging pokus ng tunggalian.
2. **Saglit na Kasiglahan:** Dito matatagpuan ang mga pagbabalik-tanaw at pagpapakita ng kung paano humantong sa ganoong punto ang sitwasyon. Makikita rin dito ang pagtatagpo ng mga tauhan na kabilang sa suliranin ng akda.
3. **Paglalahad ng Suliranin:** Sa bahaging ito magsisimula ang balakid ng pangunahing tauhan. Sa suliranin iikot ang mga pangyayari sa akda. Ang mga tauhang may malaking kahalagahan ay ang mga tauhang umiikot sa suliranin ng pangunahing tauhan.
4. **Tunggalian:** Dito makikita ang pakikipagtunggali ng mga tauhan na maaaring mula rin sa suliraning nailahad. Maaaring kalaban ng tauhan ang kapwa tauhan, ang sarili, ang kalikasan o ang lipunang ginagalawan ng pangunahing tauhan.
5. **Kasukdulan:** Ito ang pinakamasidhi o pinakamataas na yugto ng akda. Dito na rin matatagpuan ang kalutasan sa suliranin o ang katapusan ng tunggalian ng pangunahing tauhan. Makikita rin dito ang pinakamatinding pangyayari ng akda, kamatayan ng bida o tagumpay.
6. **Wakas/Kakalasan:** Ang katapusan ng akda. Dito na mapapayapa ang mga tauhan matapos malutas ang suliranin at humupa ang tunggalian.

Ayon naman kay Tumangan sa kanyang aklat na Sining ng Pakikipagtalastasan, mayroong labing-isang uri ng maikling kuwento. Ito ang mga sumusunod:

Mga Uri ng Maikling Kuwento

1. **Kuwento ng Pag-ibig** – Ang diwa ng kuwento ay ukol sa pag-iibigan ng pangunahing tauhan at ng kanyang katambal na tauhan.
2. **Kuwento ng katutubong kulay** – Nangingibabaw sa kuwentong ito ang paglalarawan sa isang tiyak na pook, ang anyo ng kalikasan doon, at ang uri ng pag-uugali, paniniwala, pamumuhay at pamantayan ng mga taong naninirahan sa nasabing lugar.

3. ***Kuwento ng Tauhan o pagkatao*** – Nangingibabaw sa kuwentong ito ang isang masusing pag-aaral at paglalarawan sa tunay na pagkatao ng pangunahing tauhan.
4. ***Kuwento ng kaisipan o sikolohiko*** – Sinisikap na pasukin ng kuwento ang kasuluk-sulokang pag-iisip ng tauhan at ilahad ito sa mga mambabasa.
5. ***Kuwento ng katatakutan*** – Matindi ang damdaming nagbibigay buhay sa kuwentong ganito. Nakapananaig ang damdamin ng takot at lagim na nililikha ng mga pangyayari sa katha.
6. ***Kuwento ng kababalaghan*** – Naglalaman ang kuwentong ito ng mga pangyayaring mahirap paniwalaan sapagkat salungat sa batas ng kalikasan at makatwirang pag-iisip.
7. ***Kuwento ng katatawanan*** – Ang galaw ng mga pangyayari sa kuwentong ito ay magaan, may mga pangyayaring alanganin at may himig na nakakatawa ang akda.
8. ***Kuwento ng talino*** – Ang kuwentong ito ay punong-puno ng suliraning hahamon sa katalinuhan ng babasa na lutasin. Ang mga kuwentong detektiv o sa paniniktik ang halimbawa nito.
9. ***Kuwentong pampagkakataon*** – Kuwentong isinusulat para sa isang tiyak na pangyayari, gaya ng Pasko, Bagong Taon, at iba pa.
10. ***Kuwento ng kapaligiran*** - Kuwentong ang paksa ay ang mga pangyayari o bagay na mahalaga sa lipunan o pamayanan.
11. ***Kuwentong makabanghay o madulang pangyayari*** – Ang pangyayari sa loob ng kuwento na ang banghay ang siyang nangingibabaw sapagkat dito nasasalig ang maging katayuan o kalagayan ng mga tauhan.

Denotatibo o Konotatibong Pagpapakahulugan

Ang salita ay maaaring magkaroon ng denotatibo at konotatibong kahulugan. *Denotatibo* ay isang pagpakahulugang naglalaman ng pangunahing kahulugan ng salita; tumutukoy sa literal na kahulugan ng salita o kahulugan mula sa diksyunaryo. *Konotatibo* naman ay pagpakahulugang maaaring mag-iba-iba ayon sa saloobin, karanasan, at sitwasyon ng isang tao; tumutukoy sa pahiwatig o hindi tuwirang kahulugan na maaaring pansariling kahulugan ng isang tao o pangkat na iba kaysa karaniwang pakahulugan.

A. Gramatika

Ang mga **pangatnig** ay ginagamit sa pag-uugnay-ugnay ng mga pangungusap at sugnay. Sa pamamagitan nito, napagsusunod natin nang tama ang mga pangyayari sa isang kuwento ayon sa tamang gamit nito. **Pangatnig** ang tawag sa mga salitang nag-uugnay sa dalawang salita, parirala o sugnay, at **transitional devices** naman ang tawag sa mga kataga na nag-uugnay sa pagsusunod-sunod ng mga pangyayari (naratibo), at paglilista ng mga ideya, pangyayari, at iba pa sa paglalahad.

Kasunod ang ilang halimbawa ng pangatnig na karaniwang ginagamit sa Filipino.

Mga Pangatnig

1. **subalit** – ginagamit lamang kung ang ‘datapwat’ at ‘ngunit’ ay ginamit na sa unahan ng pangungusap

Mga Halimbawa:

- a. **Datapwat** matalino siya, wala naman siyang kaibigan.
- b. Mahal ka niya, **subalit** hindi niya gaanong naipapakita ito.
- c. Marami na akong natutuhan, **ngunit** tila kulang ito.

2. **samantala, saka** – ginagamit na pantuwang

Mga Halimbawa:

- a. Siya ay matalino **saka** mapagbigay pa.
- b. Abala ang lahat, **samantalang** ikaw ay walang ginagawa.

3. **kaya, dahil sa** – ginagamit na pananhi

Mga Halimbawa:

- a. **Kaya** hindi natututo ang tao dulot ng kaniyang kapalaluan.
- b. Siya’y nagtagumpay **dahil** sa kanyang pagsisikap.

Transitional Devices

1. **sa wakas, sa lahat ng ito, pagkatapos** – panapos

Mga Halimbawa:

- a. **Sa wakas**, natuwa ang ama dahil sa kabaitan ng anak.
- b. **Sa lahat ng ito**, napagtanto ng mga anak na sila’y mahal na mahal ng kanilang ama.

2. **kung gayon** – panlinaw

Mga Halimbawa:

- a. Malinaw ang paalaala ng ina sa kaniya, **kung gayon** kailangan iyang pagbutihin ang kanyang pag-aaral.

“Ang Ama” ay isang uri ng kuwentong makabanghay na nakatuon sa pagkakabuo ng mga pangyayari. Mahalagang matukoy ang pagkakasunod-sunod ng mga pangyayari at ang estilo na ginamit ng may-akda.

Mayroon din tayong kuwento ng tauhan. Halimbawa rito ang mga kuwentong **“Kuwento ni Mabuti”** at **“Impong Sela”**. Nabasa mo na ba ang mga kuwentong ito? Nakapokus ang nilalaman ng mga kuwentong ito sa pagkatao ng pangunahing tauhan.

Isa pang halimbawa ng uri ng kuwento ay kuwento ng katutubong kulay gaya ng **“Kasalan sa Nayon”** at **“Suyuan sa Tubigan”**. Nilalaman ng mga kuwentong ito ang mga kultura at kaugalian sa ating bansa.

Upang higit mong maihambing ang kuwentong makabanghay, isa pang kuwentong may ganitong uri ang ipababasa ko sa iyo ngunit ito ay bahagi lamang sa nilalaman ng isang aklat. Marahil pagkatapos mo itong basahin ay makabubuo ka na ng sarili mong kongklusyon o paglalahat kung paano nga ba naiiba ang kuwentong makabanghay sa iba pang uri ng maikling kuwento.

Kilala mo ba ang beyblade?
Ano ang tawag nito sa inyo? Tama!
Tinatawag din itong trumpo ng iba.
Paano ba nilalaro ang trumpo?
Ano ang gamit ng pisi?

ANIM NA SABADO NG BEYBLADE

(Bahagi Lamang) ni Ferdinand Pisigan Jarin

Unang Sabado ng paglabas niya nang hilingin na niyang magdiwang ng kaarawan kahit hindi pa araw. Nangumbida ako ng maraming tao kasabay ng biling ‘wag kalimutan ang regalo at pagbati ng *“Happy Birthday, Rebo!”*. Kailangan di niya malimutan ang araw na ito. Dapat pinakamasaya ang Sabadong ito sa lahat ng Sabado. Maraming maraming laruan – *stuff toys, mini helicopter, walkie-talkie, crush gear, remote controlled cars*, at higit sa lahat, ang *beyblade*. Ang paborito niyang *beyblade*. Maraming-maraming *beyblade*. Tinanggap niya ang lahat ng ito at marami pang iba sa kaniyang kaarawan. Sa kanyang pagtuntong sa limang taon. Kahit di totoo. Kahit hindi pa araw.

Ikalawang Sabado, naki-bertdey naman siya. Pagkatapos ay muling naglaro ng *beyblade* kasama ang mga pinsan.

Tatlong araw bago dumating ang ikatlong Sabado, sorpresa ko siyang dinalaw. Unti-unti na siyang nanghihina. Bihira na siyang ngumiti. Hindi na niya makuhanang laruin ang *beyblade* bagamat ayaw niya itong bitiwang sa loob ng kaniyang kamay o di kaya'y bulsa. Ang nakapagpangangalit, unti-unti na namang nalalagas ang kanyang buhok, subalit pinipilit pa rin niyang maging malakas bagamat talagang di na kaya ng kaniyang paang tumayo kahit ilang sandali man lang. Nakadudukot na rin siya ng mga matitigas na butil ng dugo sa loob ng kaniyang giligid. (Ano kaya ang sakit ni Rebo?)

Sa labas ng bahay na aming tinitirhan, lubos kong ikinagulat nang tanungin niya ako ng; "Tay, may peya a?" (Tay may pera ka?) Dali-dali kong hinugot at binuksan ang aking pitaka at ipinakitang mayroon itong laman. Agad akong nagtanong kung ano ang nais niya nang agarang nagturo sa isang kalapit na tindahan. Kung mabilis man akong nakabili ng mga kending ipinabili, mas mabilis siyang umalis agad sa tindahan at nakangiting bumalik sa aming kinauupuan. Naglalambing ang aking anak. Nang kami'y pumasok na sa loob ng bahay, naiwang nilalanggam na ang nakabukas ngunit di nagalaw na mga kendi sa aming kinauupuan.

Tuluyan na siyang nakalbo pagsapit ng ikatlong Sabado. Subalit di na kusang nalagas ang mga buhok. Sa kaniyang muling pagkairita, sinabunutan niya ang kanyang sarili upang tuluyang matanggal ang mga buhok. Nang araw na iyon, kinumbida ng isa kong kasama sa trabaho ang isang *mascot* upang bigyan ng pribadong pagtatanghal si Rebo nang walang bayad. Matapos ang pagtatanghal, bagamat di man lang siya nakangiti at nakatawa, kitang-kita sa kaniyang mga mata ang kasiyahan. Isang kasiyahang unti-unting humina at nawala.

Di na maikakaila ang mabilis na pagkapawi ng lakas ng aking anak pagsapit ng ikaapat na Sabado. Di na niya makuha pang ipasok ang pisi ng *beyblade* upang mapaikot ito. Ramdam na ang pagod at hingal sa kaniyang pagsasalita. Kaya kahit nang dalhin ko siya sa isang karnabal, isa lamang ang ninais niyang sakyan. Ang mga maliliit na helicopter na tumataas at bumababa, ang tila oktopus na galamay na bakal. At sa tuwing tataas, hahanapin ako ng tingin sa baba at malungkot na ngingitian. Pagkababa, mabilis na siyang nagyayang umuwi. At pagkauwi'y humiga nang humiga at paulit-ulit na tumingin sa kawalan.

Huling Sabado ng Pebrero ang ikalimang Sabado. Eksaktong katapusan. Kasabay ng pagtatapos ng Pebrero ay pumanaw ang aking anak. Ilang sandali matapos ang sabay na paglaglag ng luha sa kaniyang mga mata at pagtirik ng mata, ibinuga niya ang kaniyang huling hininga. Namatay siya habang tangan ko sa aking bisig. Hinintay lamang niya ang aking pagdating. Di na kami nakapag-usap pa dahil pagpasok ko pa lang ng pintua'y pinakawalan na niya ang sunod-sunod na palahaw ng matinding sakit na di nais danasin ng kahit sino.

"Sigi na, Bo. Salamat sa apat na taon. Mahal ka namin. Paalam."

Ikaanim na Sabado nang paglabas ni Rebo sa ospital. Huling Sabado na masisilayan siya ng mga nagmamahal. Wala na ang *beyblade* at ang may-ari nito. Payapa na silang nakahimlay sa loob ng kabaong. Magkasamang tutungo sa lugar na walang sakit, walang gutom, walang hirap. Payapang magpapaikot at iikot.

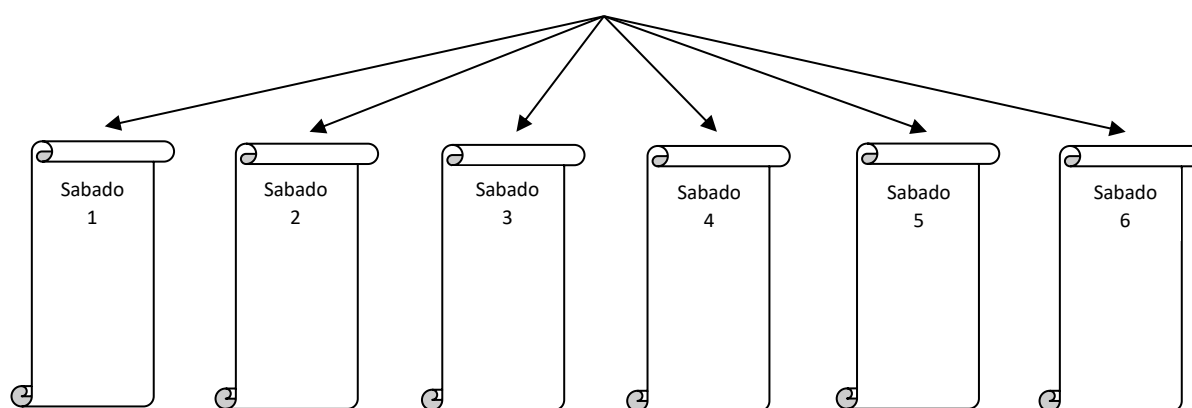

Maglalaro nang maglalaro. Habang kaming mga naiwan ay paglalabanan at pag-aaralang tanggapin ang kirot ng pagkalungkot

Gawain 1: Timeline

Gamit ang grapikong presentasyon na Timeline, ilahad ang pagkakasunod-sunod ng mga pangyayari. Kopyahin ito at sagutin sa sagutang papel. Pagkatapos, sagutin ang mga tanong sa ibaba.

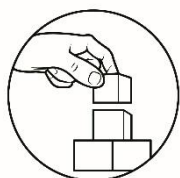
TIMELINE

Gawain 2:

Sagutin ang mga sumusunod na tanong. Isulat ang sagot sa sagutang papel.

1. Sino ang pangunahing tauhan? Pantulong na tauhan?
2. Saan ang tagpuan ng kuwento?
3. Paano nagsimula ang kuwento?
4. Ano ang naging suliranin/tunggalian ng kuwento?
5. Sa aling bahagi ang kasukdulan?
6. Sa iyong palagay, bakit pinamagatang “Anim na Sabado ng Beyblade” ang bahagi ng kuwentong iyong binasa?
7. Paano nagwakas ang kuwento?
8. Kung ikaw ang may-akda, ganito rin ba ang iyong gagawing wakas? Bakit?
9. Anong uri ng kuwento ang iyong binasa?
10. Paano ito naiiba sa iba pang uri ng kuwento?

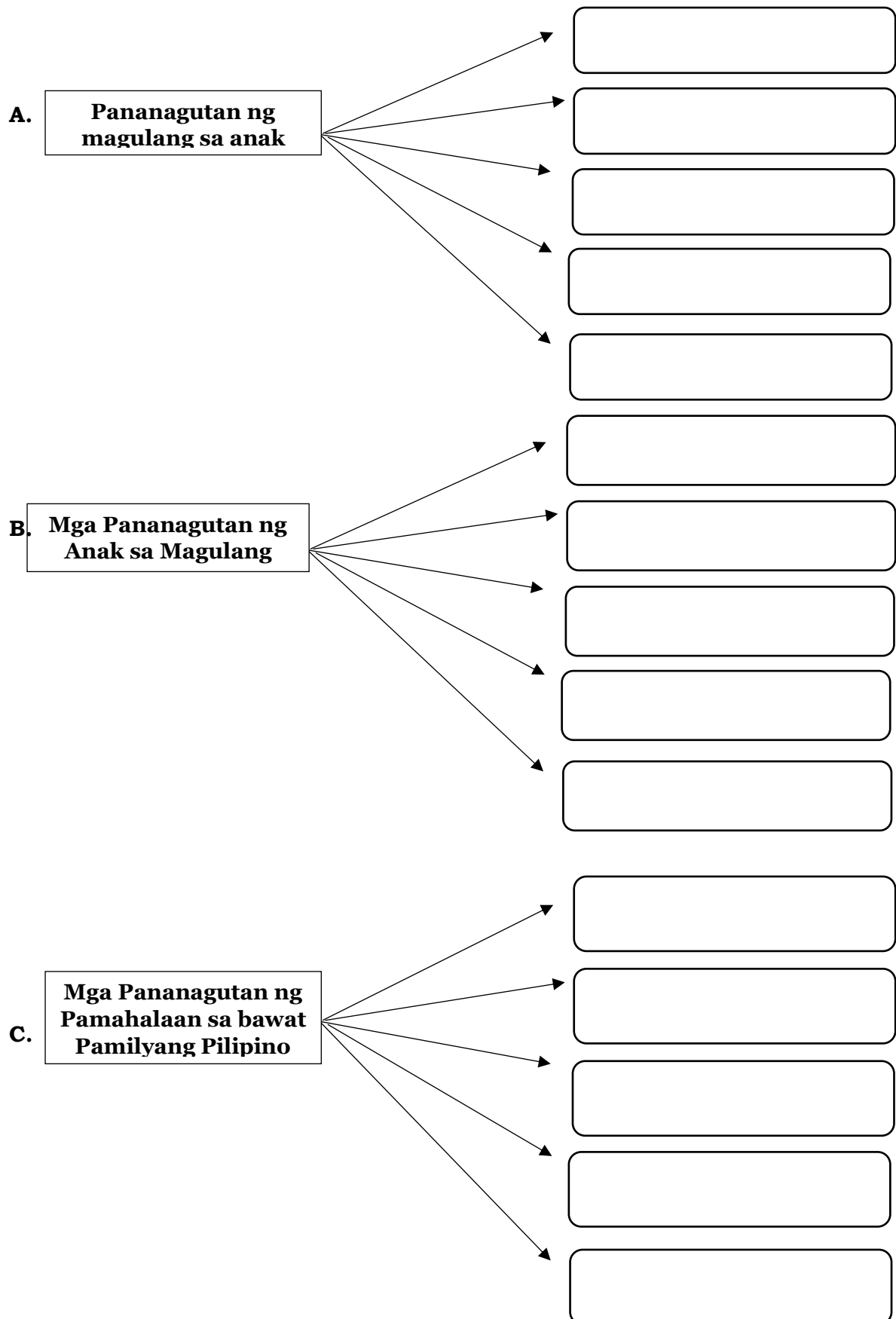

Pagyamanin

Gawain 1: Pananagutan ng Magulang, Anak at Pamahalaan

Panuto: Alalahanin ang mga nararapat na pananagutan ng isang magulang sa kaniyang mga anak, ng mga anak sa kanilang mga magulang, at ang pananagutan

ng pamahalaan sa bawat pamilyang Pilipino. Ilagay ito sa bawat grapikong pantulong sa ibaba.

Ugnayang Telenobela

Isa sa mga pangunahing suliraning panlipunan sa ating bansa o maging sa buong mundo ang pang-aabuso sa mga kababaihan at kabataan sa mga tahanan. Ito ang tinatawag na *domestic violence*. Dahil nasa pandemya tayo sa kasalukuyan at maraming mga Pilipino ang nananatili lang sa bahay dahil karamihan ay nawalan ng trabaho, mas dumami ang kaso ng *domestic violence* sa ating bansa.

Hindi lang pisikal na pang-aabuso ang nararanasan ng ilan kundi pati na rin berbal na pang-aabuso mula sa mga taong dapat ay siyang mangangalaga sa kanila. Napapanood natin ito sa mga balita at maging sa mga telenobela.

Sa susunod na gawain, kailangan mong magbigay ng isang telenobela o kaya ay totoong napabalita sa radyo at telebisyon na may pang-aabuso sa mga kabataan o kababaihan man.

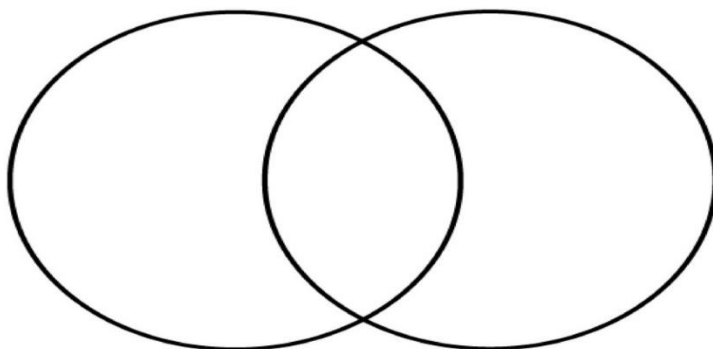

May naisip ka na ba? Kung gayon, ikaw ay handa ka na para sa susunod na gawain.

Gawain 2: Venn Diagram

Mula sa kuwentong “Ang Ama”, ihambing ang mga pang-aabusong nararanasan din ng isang tauhan sa **napili mong telenobela**. Sa unang bilog ang kuwentong “Ang Ama” at sa ikalawang bilog ang iyong napanood sa telebisyon. Isulat sa patlang sa ibabaw ng bawat bilog ang tauhan na nakaranas ng pang-aabuso. Halimbawa sa kuwentong “Ang Ama” ay si Mui Mui.

Mui Mui

Gawain 3. Maglahad ka ng mga mungkahing paraan kung paano mahihinto ang mga pang-aabusong ito.

Ang naiisip kong paraan para mahinto ang mga ganitong uri ng pang-aabuso ay: _____

_____

_____

_____

Binabati kita sa iyong pagsisikap na makasunod sa mga panuto sa bawat Gawain! Ngayon, ito na ang yong pagkakataon upang mapatunayan mo ang iyong galing sa pamamagitan ng kasunod na gawain batay sa inyong natutuhan.

Isaisip

Mahusay! Kinaya mo ang lahat ng mga gawain.

Batid kong napayabong na ang inyong kaalaman tungkol sa maikling kuwento, denotasyon at konotasyon, at pangatnig.

Napangiti ka ano? Sige nga't alalahanin natin.

A. Punan ng wastong impormasyon ang sumusunod na talahanayan.

ANO ANG IYONG NATUTUHAN?	GAANO ITO KAHALAGA?
A.	
A.	
B.	

B. Punan ng wastong sagot ang mga sumusunod na puwang sa bawat pangungusap.

- Ang _____ ay isang akdang pampanitikan na nag-iiwan ng isang kakintalan. Kadalasan nang natatapos itong mabasa sa isang upuan lamang.

2. Ang _____ ay bahagi ng maikling kuwento na nagpapakita ng pakikipagtunggali ng mga tauhan na maaaring mula rin sa suliraning nailahad. Maaaring kalaban ng tauhan ang kapwa tauhan, ang sarili, ang kalikasan o ang lipunang ginagalawan ng pangunahing tauhan.
3. Ang mga _____ ay ginagamit sa pag-uugnay-ugnay ng mga pangungusap at sugnay.

C. Kumpletuhin ang sumusunod na mga pahayag.

1. Mahalagang matutuhan ang pagkakaroon ng tiyak na kaalaman tungkol sa panitikang asyano sapagkat _____.
2. Ang pagkakaroon ng sapat na kaalaman sa mga konotasyon at denotasyon ay mahalaga dahil _____.
3. Mahalagang malaman ang wastong paraan ng paggamit ng *transitional devices* sapagkat _____.

Isagawa

Gawain 1. Piliin at salungguhan sa loob ng panaklong ang angkop na *transitional devices* upang mabuo ang pahayag.

1. Lubusang naapektuhan ang mga Pilipino sa balitang pandemic na *corona virus* (**kaya, sa lahat ng ito**) marami ang matiyagang nanawagan at nagdasal na sana pairalin ang disiplina at manatiling malakas ang katawan habang umiiral ang naturang virus.
2. Marami ang natuwa (**sa wakas, saka**) dahil marami ang sumusunod sa patakarang *stay at home* at *social distancing*.
3. (**Gayunpaman, Bagaman**) malaki ang sama ng loob ng mga OFW sa kinauukulan dahil umano sa kakulangan nito ng pagkilos upang makauwi na sa kani-kanilang pamilya, umaasa pa rin sila na malulutas ito.
4. (**Kung gayon, Samantala**) marami ang nayamot na mga netizens sa mga pasaway dahil umano sa hindi ito marunong magtiis habang umiiral ang *Enhanced Community Quarantine* o *ECQ*.
5. (**Dahil dito, Datapwat**) hindi nagpaapekto ang marami sa hinaharap na pandemic bagkus naging matatag pa ang pananalig sa Diyos na maugpo na ang kinakaharap na suliranin ng buong mundo.

Gawain 2: Katangian ng Ama

Panuto: Alalahanin ang inyong ama o di kaya'y isang taong tinuturing mong ama. Magbigay ng kaniyang mga katangiang labis ninyong hinahangaan.

**KATANGIAN
NG IYONG
AMA**

Gawain 3: Pagsunod sa direksyon

Kung ikaw ang panganay na kapatid ni Mui Mui na nakaranas din ng kahirapan dahil sa pandemya ng COVID 19, sa paanong paraan mo matutulungan ang iyong ina upang hindi mahawaan ng sakit na ito ang inyong buong pamilya? Isulat ang mga hakbang sa kahon.

<div style="border-bottom: 1px solid black; margin-bottom: 10px;"></div> <p>Pamagat</p> <p>Unang Hakbang: _____</p> <p>_____</p> <p>Ikalawang hakbang: _____</p> <p>_____</p> <p>Ikatlong hakbang: _____</p> <p>_____</p> <p>Ikaapat na hakbang: _____</p> <p>_____</p>

Tayahin

Panuto: Basahin at unawain ang mga pangungusap. Piliin ang titik ng tamang sagot at isulat sa sagutang papel.

1. Kapag ang maikling kuwento ay nakatuon sa pagkakabuo ng mga pangyayari, ito'y mauuri bilang maikling kuwentong _____.

- A. sikolohikal
- B. pakikipagsapalaran
- C. makabanghay
- D. kababalaghan

Para sa aytem 2-3

Tinuyo ng nagdadalamhating ama ang kanyang mga luha at saka tumayo. Mayroon siyang naisip. Mula ngayon, magiging mabuti na siyang ama. Dinukot niya sa bulsa ang perang ibinigay ng kanyang amo sa asawa (na kiming iniabot naman ito agad sa kanya, tulad ng nararapat).

2. Mula sa binasang teksto, mahihinuhang ang ama ay magiging _____

- A. matatag
- B. mabuti
- C. matapang
- D. masayahin

3. Maituturing na pang-abay na pamanahon ang _____.

- A. magiging mabuti
- B. nagdadalamhating ama
- C. mula ngayon
- D. dinukot sa bulsa

4. Bakit tinaguriang “Haligi ng Tahanan” ang isang ama?

- A. Siya ang may kapangyarihan.
- B. Siya ang nagpaparusa sa mga anak.
- C. Siya ang naghahanapbuhay at nagbibigay ng lahat ng kailangan.
- D. Siya ang nagpapasiya sa mga gawain ng miyembro ng pamilya.

5. Ano ang dapat ipamulat ng mga magulang sa anak?

- A. pagtitipid, paggalang, pag-aaral nang mabuti
- B. pagsunod ng utos ng lola at lolo
- C. mga kanais-nais na pag-uugali
- D. paggalang sa nakatatanda

6. Bakit na tinawag na “Ilaw ng Tahanan” ang isang ina?
- A. Siya ang tagahawak ng pera.
  - B. Siya ang nagpapanatili ng kaayusan ng ugnayan ng ama at mga anak.
  - C. Siya ang tagapag-ayos ng pamilya at tagalinis ng bahay.
  - D. Siya ang nagbibigay payo sa anak.
7. Ang pag-iyak ba ng ama ay tanda ng kaniyang pagbabago? Pangatuwiran.
- A. Hindi nagpakita ng pagsisisi ang kaniyang ama.
  - B. Opo, dahil ipinahuli siya sa pulis.
  - C. Opo, dahil ipinamukha ng mga tao sa kaniya na mali siya.
  - D. Opo, dahil kahit iresponsable siya, nagpakita siya ng pagsisisi.
8. Sino sa mga tauhan sa kuwento ang naging sanhi ng pagkamatay ng bata?
- A. ang mga kapatid
  - B. ang ina
  - C. ang mga kaibigan
  - D. ang ama
9. Ano ang layunin ng tekstong binasa?
- A. manghikayat
  - B. magpaalala
  - C. mangaral
  - D. mang-api
10. Paano mo masasabi na ang isang laro ay magiging sugal?
- A. kapag may sarili kang pera
  - B. kapag may taya o pusta
  - C. kapag nanalo ka
  - D. kapag may maraming kalaro
11. Alin sa mga sumusunod ang HINDI pananagutan ng anak sa kaniyang mga magulang?
- A. paghahanap ng trabaho
  - B. paggawa ng gawaing bahay
  - C. pag-aaral nang mabuti
  - D. pag-aalaga ng magulang
12. Kanino isinisisi ang kahirapan sa buhay ng isang pamilya?
- A. sa mga kamag-anak
  - B. sa lolo at lola
  - C. sa mga panganay na anak
  - D. sa mga magulang

13. Paano dapat gampanan ng isang ama ang kanyang tungkulin para sa ikabubuti ng anak?
- Bibilhin ang mga bagay na gusto ng anak.
  - Pag-aralin ang anak.
  - Maghanap ng salapi para sa pagpapatayo ng bahay.
  - Mag-ipon ng pera na magagamit sa pagtanda nila.
14. Anong mangyayari sa isang pamilya kapag naging mahina ang loob ng ama o ina?
- Laging nagkakaroon ng hinanakit ang mga anak.
  - Magkakaroon ng maraming suliranin ang mag-anak.
  - Laging mag-aaway ang magkakapatid
  - Hindi nagkakaunawaan ang ama't ina.
15. Dumanas din ba ng kaapihan ang ina? Paano?
- Opo. Laging binubugbog ng kanilang ama ang kanilang ina.
  - Opo. Pinagbabawalan ng ama na makapiling niya ang kanilang anak.
  - Hindi niya pinatuloy sa bahay ang ina.
  - Hindi inaapi ng ama ang kanilang ina.

Karagdagang Gawain

Gawain 1: Ano-anong katangian ng ama ang nangibabaw sa kuwentong “Ang Ama”? Anong bahagi o pangyayari sa kuwento ang nagpapakita ng mga nabanggit na katangian?

Katangian ng Ama

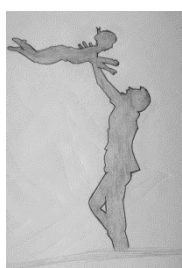
Bahagi/Pangyayaring Nagpapatunay

<ul style="list-style-type: none"> _____ _____ _____ _____ 		<ul style="list-style-type: none"> _____ _____ _____ _____
--	--	--

Gawain 2: Pagsusunod-sunod sa mga pangyayari

Sa ibaba ay may limang larawan. Ayusin ito ayon sa gusto mong mangyaring pagkakasunod-sunod sa mga pangyayari sa iyong bubuuang kuwento. Lagyan ng bilang 1 ang gusto mong unang mangyari, bilang 2 ang kasunod na pangyayari, bilang 3 sa kasunod hanggang sa bilang 5 para sa katapusang pangyayari.

Pagkatapos maayos ang mga larawan, gamit ang mga pang-ugnay, bumuo ng isang kuwento gamit ang inayos na mga larawan na nakabatay ang mga pangyayari sa panahon na nasa *Community Quarantine* ang inyong lugar.

Ang iyong mabubuong kuwento ay tatayahin sa pamamagitan ng sumusunod na rubriks.

PAMANTAYAN	PUNTOS
Hikayat	20
Pagkamakatotohanan	30
Kumpleto ang mga elemento (tauhan, tagpuan, at banghay)	30
Pagkamasining	20
Kabuuan	100

Binabati kita sa matiyaga mong pagsama sa pagtatalakay sa Aralin 1! Alam kong nakapapagod maglakbay, ngunit sulit naman dahil matagumpay mong natutuhan ang mahahalagang konseptong nakapaloob sa aralin. Ngayon ay handa ka na sa paglalakbay sa mundo ng nobela.

Susi sa Pagwawasto

<p>KARAGDAGANG GAWAIN</p> <p>Gawain 1 at 2</p> <p>Nakadepende sa sagot ng mag-aaral ang iskor</p>	<p>TAYAHIN</p> <p>1. C 6. B 11. A 2. B 7. D 12. D 3. C 8. D 13. B 4. C 9. C 14. B 5. A 10. A 15. A</p>	<p>Isagawa</p> <p>1. Kaya 2. Sa wakas 3. Bagaman 4. Samantala 5. Dahil dito</p> <p>Gawain 2 & 3</p> <p>Nakadepende sa sagot ng mag-aaral ang iskor</p>
<p>TUKLASIN</p> <p>Gawain 2</p> <p>Gawain 3</p>	<p>TUKLASIN (Ang mga sumusunod na sagot ay puwedeng mag-iba batay sa kaalaman ng mag-aaral/guro)</p> <p>Gawain 1 - Konotatibong kahulugan</p> <p>1. nananakit/nanunontok 2. mapagbigay 3. tumukso sa kamay na magling malupit 4. nagpagalit/ nagpayamot 5. walang-awa</p> <p>Denotatibong kahulugan</p> <p>1. namamaga/may sugat 2. malaking kamay 3. nag-akit/nag-udyok 4. nagpa-inis 5. hindi tinatablang puso</p>	<p>SUBUKIN AT BALIKAN</p> <p>Nakadepende sa sagot ng mag-aaral ang iskor batay sa pag-ebalwyt ng guro.</p>
<p>SURIIN - Gawain 1 (Timeline)</p> <p>S1-Nagtanda si Rebo sa kanyang kaarawan, kahit hindi pa araw may natanggap siyang beyblade; S2 Naki-bertday si Rebo at naglaro ng beyblade; S3-Nakalabo si Rebo; S4-Napawi ang lakas ni Rebo; S5 – Pumanaw si Rebo; S6-wala na ang beyblade at ang may-ari nito (Paghimlay ni Rebo)</p> <p>Gawain 2 - Nakadepende sa sagot ng mag-aaral ang iskor</p> <p>PAGYAMANIN</p> <p>Nakadepende sa sagot ng mga mag-aaral ang iskor para sa Gawain 1, 2, at 3</p> <p>ISAISIP</p> <p>A at C</p> <p><i>Nakadepende Sa Sagot Ng Mga Mag-Aaral Ang Pagbibigay Ng Iskor</i></p> <p>B</p> <p>1. maikling kuwento 2. tunggalian 3. pangatnig</p>		

Sanggunian

A. Mga Libro

MELCS 2020-2021, pahina 35-36.

Peralta, R.N. et al. (2014), *Panitikang Asyano* 9 Meralco Avenue, Pasig City. Department of Education – Instructional Materials Council Secretariat (DepEd-IMCS).

Tumangan, Alcomtiser Sr. P. et.al. (1986), *sining ng Pakikipagtalastasan*, Metro Manila. National Book Store, Inc.

B. Internet

South China Morning Post. Retrieved July 4, 2020 from <https://www.scmp.com/news/hong-kong/law-crime/article/2128210/when-care-turns-cruelty-hong-kong-most-child-abuse-victims>

Dad Son Ballons Vector Images. retrieved July 4, 2020, <https://365psd.com/istock/dad-son-balloons-577057>

Para sa mga katanungan o puna, sumulat o tumawag sa:

Department of Education - Bureau of Learning Resources (DepEd-BLR)

Ground Floor, Bonifacio Bldg., DepEd Complex
Meralco Avenue, Pasig City, Philippines 1600

Telefax: (632) 8634-1072; 8634-1054; 8631-4985

Email Address: blr.lrqad@deped.gov.ph * blr.lrpd@deped.gov.ph